

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum II. Decretalium, Per Triginta Titulos Distributum, In Quo Agitur
De Judiciis, Foro Competenti, Libelli Oblatione, Mutuis petitionibus, ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1708

§. Unicus. An, qui fugit iudicium, præsumatur confiteri objecta?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73001](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73001)

1951. Not. 7. neminem debere condemnari de gravi crimine propter præsumptionem etiam *vehementem*, ex *c. literas 14. h. t.* ubi, quantumvis esset vehemens præsumptio, quòd Gustavus, de quo in textu, laboraret vitio hæresis, Pontifex statuit: mandamus, quatenus, cum propter solam suspicionem (*quamvis vehementem*) nolimus illum de tam gravi crimine condemnari, talem & tantam securitatem recipiatis ab ipso, præter juratoriam cautionem, quòd timore pœnæ corporalis debeat coërceri, discretam ei pœnitentiam injungentes, ex qua valeat apparere, utrum in tenebris ambulet, an in luce: utrumvé sit verè pœnitens, an fictè conversus: & si eum hoc modo verum Catholicum cognoveritis, non finatis ipsum indebitè molestari: alioquin eum tanquam hæreticum condemnatis.

1952. Ex hoc videtur rectè colligi, præsumptionem *violentam*, & *vehementem*, quoad effectum probandi, de jure saltem canonico, non æquiparari; nam *vehemens* non sufficit ad condemnandum de gravi crimine; ut constat ex *cit. c. literas 14. violenta* verò sufficit ad condemnandum de adulterio, ex *c. literis. 12. h. t.* de quo *num. 1941.* Etideo, ex præsumptionibus, & argumentis neminem debere criminaliter condemnari, tradunt Antonius Gomez *Variar. tom. 3. c. 12. num. 25.* Mascardus *de probat. conclus. 459. num. 3.* per *L. absentem. ff. de pœnis*, & *L. qui sententiam. ff. eod. L. Singuli, C. de accusat.* Rationem hujus reddunt; quia in criminalibus ad condemnationem probationes debent esse nedum concludentes, sed luce meridiana clariores, *cit. L. absentem*, cum aliis, *L. Sciant, C. de probat.* canonizata in *c. Sciant cuncti. 2. q. fin.* nisi præsumptiones sint *juris & de jure*, in quibus, quia lex præsumit, & supra præsumptionem statuit firmum jus, illam videtur approbare, *c. is, qui fidem, de sponsal. c. de illis, de sponsal. impub.* Unde Gomez *cit. c. 12. num. 25.* & alii, volunt, quòd in criminalibus Judex præsumptionem juris de jure sequi tenetur.

Tom. II.

neatur propterea, quòd, sicut ex tali præsumptione crimen legitimè patet; sic etiam debeat patere Judici; Judex autem procedere debeat patente ipsi delicto. Verùm, an tales præsumptiones delictum probent luce meridiana clarius, ac indubitatè? prout exigitur *L. ult. C. de probat.* ut exinde feratur sententia capitalis, mihi valde dubium est; cum illa certitudo non detur sine fictione, ut notavimus *num. 1935.*

1953. Not. 8. Clericum, qui impetravit rescriptum, ut recipiatur in numerum beneficiatorum cum clausula, *si idoneus fuerit*, ex hoc ipso habere pro se præsumptionem juris de sua idoneitate sic, ut, si quis non idoneum assereret, non Clerico, de quo id asseritur, suæ idoneitatis probandæ onus incumbat; sed asserenti, in idoneitatem; ut habetur in *c. fin. h. t.* sed hoc non videtur procedere adeo indefinitè; quid enim operarentur ea verba: *si idoneus fuerit*, in rescripto ad Collatorem directo? Unde Vivianus in *praxi juris patron. p. 12. l. 6. c. 10. num. 13.* distinguit inter idoneitatem *intrinsecam*, quæ habetur à puritate animæ, morum integritate, & bonitate vitæ; ac *extrinsecam*, quæ à scientia, & literatura; & primam præsumi, nec probandam à tali Clerico; secus alteram, quæ accidentaliter est; sic etiam Barbosa *de potest. Episcopi, p. 2. alleg. 10. n. 17.* Hinc illa clausula, *si idoneus fuerit*, non habet rationem conditionis relatæ ad qualitates illas naturales, & intrinsecas; nam quoad has tacitè inest provisionalibus rescriptis; sed quoad extrinsecas, in quantum sciri debent, ne Collator promoveat in idoneum.

§. Unicus.

An, qui fugit judicium, præsumatur confiteri objecta?

1954. DE hac quæstione extat *c. 4. h. t.* ubi Bonifacius VIII. sic loquitur: *nullus dubitat, quòd ita judicium nocens subterfugit, quemadmodum, ut absolvatur, qui est innocens, querit: confitetur enim de omnibus, quisquis se subterfugere judicium*

Sss

dila-

dilationibus putat. Nam, quemadmodum innocens non subterfugit iudicium, in quo se absolvendum sperat, ita, qui dilationibus iudicium declinare cupit, ea, de quibus accusatur, confiteri videtur; qui enim aliquoties, indulto sibi temporis spatio, intra quod comparere, & se purgare debeat, non comparet, aut se absentat, censetur crimen confiteri; ita etiam legitur in c. *Decernimus 10. causa 3. q. 9.* textus hujus c. sic habet: decernimus vestram debere intra provinciam esse iudicium, & congregari Synodum ante diem Calendarum Novembrium; ut, si adesse voluerit, præsens, si confidit, ad objecta respondeat: *si verò adesse neglexerit, dilationem sententiæ de absentia non lucretur.* Nam manifestum est, confiteri eum de crimine, qui indulto, & toties delegato iudicio, purgandi se occasione non utitur. Nihil enim interest, utrum in præsentia examine, non omnia quæ dicta sunt, comprobentur; cum ipsa quoque pro confessione procurata totius constet absentia; ubi glossa, V. *Manifestum*, ait, hoc intelligi secundum præsumptionem.

1955. Sed advertendum, hanc præsumptionem esse *juris tantum*, nec, nisi aliis juvetur adminiculis, & argumentis, probare concludenter. Hujus ratio mihi ex eo probatur; quia nunquam licet ex aliquo facto, vel effectu *concludenter* arguere ad hanc *determinatè* causam, quando tale factum, vel effectus nasci potest ex pluribus, æquè valentibus illum inducere, ac illa, ad quam *determinatè* arguitur; sed, quòd quis fugiat iudicium, vel clam discedat ex carcere, nasci potest, ex pluribus aliis causis, quàm ex mala conscientia; puta ex potentia adversarii, cum certitudine ferè morali majoris partis iudicum colligatorum, affectu, spe, &c. metu oppressionis, longæ fatigationis in causæ prorelatione, arresti, & aliorum malorum, quæ quandoque processus secum ferunt, præsertim, ubi iustitiam promovent munera; idem est, de metu diuturni carceris; longi squaloris, torturæ, etiam ex falsis testibus, pro-

bationibus, instrumentis, &c. non igitur *concludenter* licet arguere *determinatè*, fugam fieri ex mala conscientia, consequenter ex hoc delictum, vel causam esse *confessam*.

Dico, esse *confessam*; quia per hoc non nego, posse fieri conjecturam, seu concipi verosimile iudicium, quòd hoc titulo [nimirum conscientiam mali] declinet, aut fugiat; sed elidibile per contrariam probationem, quæ hoc major esse debet, quòd plura tali declinationi, vel fugæ accedunt adminicula, vel argumenta, & indicia, fieri ex tali causa; qua in re opus est magnâ iudicis discretione, ac prudentiâ, ut regula in dict. c. *Nullus* tradita, in casu particulari ritè applicetur; non autem, ut multi iudices, ipsi parum eruditi faciunt, ex brocardico indefinitè sumpto statim sine discretione procedant ad pronuntiandum; cum hæc juris axiomata plurimis quandoque fallentibus subjiciantur; id, quod sapienter notavit Gregorius XIV. in sua constitut. *Cum alias nonnulli*, à nobis relata ex professo *lib. 3. tit. 49. de Immunit. Eccles.*

Hinc aliqui distinguunt, an quis fugiat ante factam inquisitionem, vel factam accusationem, an post? in primo casu censent, præsumi quidem fugam fieri propter conscientiam criminis, cum Rei & sceleris conscii plerumque fugâ salutem quærere soleant, ut tradit Mascardus *de probat. conclus. 819. à num. 1. Farinac. in praxi crimin. l. 1. q. 48. num. 1. & 27.* [nisi tamen appareat alia probabilis causa fugæ; tunc enim discessio in dubio potius in bonam partem saltem negativè, hoc est, non in malam, accipienda est] non tamen facit probationem etiam semipleenam, consequenter sufficientem, ut exinde iudex (seclusis aliis probationibus) ad pronuntiandum procedat: in secundo autem casu docent, discessionem vel fugam non sufficere ad præsumendam *determinatè* conscientiam criminis, sed

sed potius factam ex metu diuturni processus, & eorum, quæ illum consequuntur, quæ difficile est subire innocenti, & justam fugæ causam præbent, præsertim, ubi Judices in expeditionibus ejusmodi causarum lenti sunt, Reo interim per menses, & annos, duris quandoque carceribus detento, cum innumeris molestiis, expensis, & licitorum, aliorumque vexationibus, atque duritie, raro regressu ad famam ejusmodi processibus vehementer labefactari solitam, tametsi innocens declararetur; ita Menochius *l. j. præsumpt. q. 8. num. 39. Farinac. cit. numer. 27.*

1958. Advertendum autem nos loqui de fuga, vel discessione, secundum quod haberi solet pro indicio conscientie delicti; aliud enim est, quando ipsa fuga est delictum, ut, si miles, legitime conductus, fugiat à militia, vel ex conflictu, aut commissa in excubiis statione; nam in tali casu non probatur delictum ex fuga; sed potius probata fuga, vel eâ notoriâ, probatum, aut notorium est ipsum delictum; de quo V. Julius Clarus in *prætic. §. fin. q. 21. n. 19.* Hinc censent aliqui, Reum, in publico carcere justè detentum ob aliquod crimen, eo effracto fugientem, haberi pro confesso, & convicto, sic, ut deprehensus pœnâ ordinariâ puniri possit; sic gloss. in *L. In eos 13. V. puniendi. ff. de custod. Reor. arg. L. 1. ff. de Effractoribus.*

1959. Verum, ut ad hoc dicamus, præmittendum cum communiori Doctorum sententia, Reum non solum antè, sed etiam post Judicis sententiam, fugere posse, etiam cum effractione carceris; & hoc non solum in causâ capitali, aut alia gravem corporalem pœnam exigente, sed etiam in causâ pecuniaria; ita Salonius, Sà, Navarrus, & Sanchez, quos citat, & sequitur Haunoldus *tom. 5. de jure, & just. tr. 2. num. 331.* nam lex contraria excederet humanam conditionem; nec obstat; quòd inde damnus sequatur custodi Reorum; & carcerum effractio graviter inhibita sit;

Tom. II.

nam damnus illud solum per accidens sequitur, sicut occisio innocentis, quæ fit, cum Princeps Urbem sibi rebellem armis, ac tormentis [ubi etiam plures quandoque innocentes cadunt] directè quærit cogere ad obedientiam; effractio autem in casu fugæ licitæ, cum sit tantum remotio impedimentorum, obstantium consecutioni finis Reo licitæ, tali casu illicita non est.

Verum est, extare leges graviter pœnales, quibus dicitur, qui effracto carcere evaserunt, sumendum supplicium, imò capite puniendos, si perfractis toribus, &c. ut habetur *L. 1. ff. de Effractoribus & Expilatorib.* sed hæc leges propter gravitatem pœnæ vel sunt nimis graves, vel non in usu, ut censet Lugo, apud Haunold. *cit. num. 332.* vel sunt merè pœnales, quæ non cadunt directè in actum sub lege pœnam illi statuentem positum inducendo obligationem conscientie ad illum cavendum; sed solum ad subeundam pœnam in casu deprehensi violatoris, eamque in vindictam publicam, aliis in exemplum, causâ boni communis, ne impunita maneant delicta, & eorum inquisitio, ubi justè suscipitur; de quo V. dicta *l. 1. tit. 2. de constitut.* ubi egimus de lege pœnali; his positis:

1960. Resp. ad doctrinam à nonnullis traditam, tales carcerum effractores, & fugitivos, ubi deprehensi fuerint, non posse pœnâ ordinariâ puniri ex præsumpta confessione, tanquam Reos criminis, propter quod incarcerati fuerant; nec exinde crimen plenè probari; cum alia valde probabilis causa fugiendi allegari possit, videlicet ad liberandum se à molestiis carceris, & periculis imminentibus. Hinc seclutis aliis indiciis criminis, ad summum facit præsumptionem ejus, sed juristantum, probatione contrariâ elidibilem; quamvis puniri possint pœnâ effractioni decretâ, propter culpam duntaxat civilem, sed solum, in quantum talis

effractio delictum

est.

§§ 2

AR.